

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Debitum Coniugale

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

vis detrahi possunt ex pensa functionis.

Et videtur necessarius uxoris. & filiorum.

Potest solui debitum ante diem praefixum.

detrahi possunt moderatae expensae profuere, l. penultim. ti. de Relig. & sumpt. fun. & sic possit necessitas, & tacite creditores permittunt. Vide Molfesium; *tomo 2. tract. 13. cap. 8. num. 43. parte 5. tractat. 3. resol. 116.* Imò vxor, & filij, post contractam quocumque casu paupertatem, possunt sibi ex relictis bonis retinere, & occultare, quantum honestae eorum sustentationi requiritur, etiam si ad instantiam creditorum detur illis iuramentum, vel imponatur excommunicatio, quia sicut in necessitate possunt aliena subripi, ita, & retineri. Ita Caestius, *tractat. 9. capite 19. in fine.* Qui addit filium, & nepotem sortitum hereditatem à patre, vel auo per vsuras acquisitam, non teneri restituere cum detrimento sui status, siue bona fide, siue mala hereditatem suscepit. * Sed non probatur. * *partes. tract. 14. resolutione 57.* Teneretur vero haeres facere inventarium sub poena soluendi debita etiam supra vires hereditatis. Vide V. Haeres, *num. 1.*

Debitor potest solvere debitum creditori die praefixo vel etiam eo contradicente ante praedictum diem, *p. s. tr. 7. ref. 17.*

DEBITUM Coniugale.

Debitum se videtur petenti raro concedere peccatum grave.

Secus si petat precibus, & blanditijs.

EX contractu matrimonij oritur in utroque coniuge obligatio iustitiae ad reddendum debitum coniugale alteri petenti. Quod proinde seculo petenti, rarissime, & cum magna difficultate reddere, graue peccatum est, tum ratione iniuriae negando illi, quod suum est, tum propter discordias, quae inde procedunt, & ob periculum incontinentiae, *part. 5. tractat. 5. resol. 14. & tract. 14. ref. 36. in fine.* Coercetur, quando coniux, precibus, & blanditijs debitum petit, non habens recundiam efficacius petendi, non est graue peccatum illi negare: nam alij debitorum non peccant grauius, negando debitum sic petenti. Itē raro, vt ex quinque petitionibus vnus mensis, negare

vni, vel aliquanto differre, vt si petatur manē, & reddatur vespere, leue peccatum est. Et crebro petenti, nullum peccatum est denegare. Quae intelligenda sunt, modò adsit periculum incontinentiae, pollutionis, aut morbi. Ita Coraejo *in 3. part. tr. 6. disp. 5. dub. 1. q. 2. & Ochagauia tr. 5. q. 1. num. 6. resolutione 39. cit.*

2. Qui non reddere debitum, exterius multitudine prolis, secundum Sotum *in 4. distinct. 32. q. vn. artic. 1.* contra Nauarrum apud Layman, *lib. 5. tract. 10. par. 3. cap. 1. num. 10* non peccaret mortaliter: quia in alijs debitis magna soluendi incommoditas excusat. Imò secundum Ledesnam *de matrim. q. 64. art. 1.* neque venialiter, si adsit periculum incontinentiae. Cum qua limitatione omnes conueniunt cum Paludano *in 4. dist. 31. q. 3. art. 2.* validum esse pactum inter coniuges abstinendi a coitu, ne proles multiplicetur. *p. 3. tr. 4. ref. 213.* tantum nobilibus, & non pauperibus conceditur *part. 9. tr. 6. resol. 2.*

3. Obligatio etiam reddendi debitum non viget nisi ad illud reddendum & complendum debito modo. Quamquam, si vir petat coire cum culpa veniali, ratione situs, & c. teneatur vxor illi reddere: quia talis copula est solum mala ex vehemēti appetitu voluptatis ipsius viri, cui vxor, non cooperatur, Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. disputatione 16. numero 3.* contra Bonaciam *de matrim. quasi. 4. punct. 3. num. 9. par. tract. 7. resol. 15. in fine, & par. 3. tr. 4. resol. 296.* contra verò, quia probabile est, copulam coniugalem ante benedictionem Ecclesiae esse peccatum, saltem veniale. Vtriusque coniugis, non teneretur coniux tunc temporis debitum reddere, secundum Villalobos. *som. 1. tr. 5. c. 24. n. 12. p. 3. tr. 4. resol. 240.*

4. Si vir, habens votum castitatis debitum petit, vxor teneatur reddere. Quia vir per votum non amisit dominium corporis eius, sed solum peccat in petendo, cui peccato vxor non cooperatur. Valde etiam probabile est, posse vxorem reddere debitum viro, qui con-

Vel negatur raro, crebro petenti.

Vel negatur, ne proles nimium multiplicetur.

Vxor teneatur reddere viro petenti coire, cum culpa veniali sua iustitiam.

Vel si solus peccet petendo, vt est in casu, quo castitas votum non est, sanguis.

fanguineam eius cognouit ante dispensationem: nam ille peccat solum petendo, non cognoscendo. Ita ex Sanchez Filiucius 10. 1. tr. 10. p. 1. c. 9. num. 309. 310. quidquid, probabiliter etiam contra hoc secundum sentiat Villalobos, tom. 1. tr. 23. diff. 47. num. 4. p. 3. tract. 4. resol. 196. §. Notandum.

Vel si peccet coeundo cum uxore sua malitiam

5 Item vxor potest licite petere & reddere debitum marito, qui absque eius consensu solerit sine copula membrum extrahere, & semen foras effundere: nam ipsa cooperatur actui qui ex se potest bene fieri. Ita Pontius libro 10. cap. 11 num. 3. apud quem quidam videri doctissimi contra sentiunt. par. 2. tractat. 15. ref. 64.

Coniux contrahens cum voto Religionis non tenetur reddere in diti, secundum Coniacho de Sacram. disputat. 20. dub. 4. concl. 2. numer. 46. tenetur interim debitum reddere: nam ex vna parte, statim, vt sic contractus, traditur dominium corporis, & ex alia; illud spatium conceditur cogitanti, & volenti Religionem intrare, ad deliberandum. Sed Praepositus in 3. par. qu. 5. dub. 6. num. 47. docet, non teneri p. 4. tr. 4. ref. 133

6 Coniux, qui post votum Religionis contraxit, potest per bimestre a matrimonio consummatione abstinere, & Religionem intrare. capite 7. de coniug. Sed si non habet animum intrandi, secundum Coniacho de Sacram. disputat. 20. dub. 4. concl. 2. numer. 46. tenetur interim debitum reddere: nam ex vna parte, statim, vt sic contractus, traditur dominium corporis, & ex alia; illud spatium conceditur cogitanti, & volenti Religionem intrare, ad deliberandum. Sed Praepositus in 3. par. qu. 5. dub. 6. num. 47. docet, non teneri p. 4. tr. 4. ref. 133

Non peccat vouendo ingressum Religionis

7 Coniuges non peccant si vnusquisque voueat Religionem dependenter ab alterius ingressu, consummando matrimonium, quia nemo obligatus fuit religionem ingredi nisi altero ingrediente p. 9. tr. 6. ref. 2.

Legi infra de amentibus coniugatis.

8 Maritus tenetur reddere debitum vxori amenti, quando ista de illa negatione ad alium accessura esset; quando vero ambo sunt amentes debeat separari, & peccant mortaliter illos excitantes, sed si vxor, vel vir sunt rationis capaces, potest peti debitum viri a coniuge & e contra; sic etiam de ebrio coniux non tenetur reddere tali debitum per se, sed per accidens periculo pollutionis. ibid. ref. 4. p. 10. tr. 13. ref. 4.

9 Vxoratus impeditus ad petendum debitum in nullo casu ei licitum est debitu petere, sed tenetur vti macerationibus carnis; sed si videt periculum in altera coniuge in continentia tunc licitum est petere, & illa petitio diceretur reddidio, vnde infertur, quod coniux non tenetur reddere debitum viro morbo gallico, vel lepra infecto. par. 9. tr. 8. ref. 33.

Potest (obdando incontinentiam futuram vxoris) petere.

10 Delectatio morosa coniugis de copula de copula cum coniuge absente non est peccatum mortale cum sit de obiecto, & ingis abster copula licita, esset mortale, quando delectaretur de alia femina in actu conjugali, cum delectatio morosa est de obiecto mortaliter graui, & turpi ibid. reso. alia femina. 44. Vnde tactus sui ipsius ex voluptate carnali non referendo ad copulam non sunt peccata mortalia, cum ordinantur ad copulam licitam, sed contrarium tenet Diana; Non peccant si inter se tangant ibid. §. Sed hic non obstantibus per tam ref.

Delectatio coeundi non est peccatum, nisi sit de obiecto mortaliter graui, & turpi.

11 Qui matrimonium bona fide contraxit, quod deinde cognouit ex impedimento dirimente irritum esse, non potest ante dispensationem debitum reddere, aut petere. Etiam cum periculo vitae, quia ex nullo metu licet fornicari. Id quod determinatur in cap. Inquisitioni, de sentent. excommunicat. & contrariam sententiam Malfeij non. 1. tractat. 4. cap. 14. numero 90. & aliorum falsam, & erroneam appellat Sanch. tom. 1. lib. 3. disp. 39. nu. 5. par. 4. tract. 4. ref. 48.

Contraheas cum impedimento dirimente non potest petere, aut reddere, etiam metu mortis.

12 Quod si de validitate matrimonij dubitat, tenetur diligenter veritatem inquirere (& interim non tenetur reddere; quia alter non habet ius, Sanchez disputat. 47. numero 46. contra Henriquez lib. 12. cap. 6. num. 5. Gloss. litt. T. parte 4. tractat. 3. resoluit. 15. §. Sed difficultas.) Si autem post adhibitam diligentiam remanet dubius secundum Rebellium, par. 2. lib. 2. qu. 16. sect. 1. num. 1. non potest petere. Sed probabilius est, posse, vt tenet Sanch. vbi supra, quia possessor bonae fidei, qui post adhibitam diligentiam, remanet dubius, an res aliqua sit sua, non solum potest illam retinere: sed etiam ea vii. p. 3. tr. 4. ref. 295. & par. 4. tract. 3. ref. 35. Ad.

Es si de hoc dubitas, non potest petere ante diligentiam adhibitam. Potest post illam. (At coniux non tenetur reddere alteri affirmanti de nullitate.)

15. Aduerte hic, quod coniux, regulariter loquendo, non tenetur credere alteri coniugi affirmanti de impedimento dirimente, nisi accedant alia, coniecturae, vel afferentis probitas, &c. Sanch. *ibidem* resolut. 205. cit. in fine.

13. Petrus hic primò. An dubitans, num Si vero dubium sit de coniu-
bium fide um cum illo bona fide contractum; sit
impedimē- validum, possit, ac teneatur reddere de-
bitum? Respondeo cum Hurtado, de
to conditio- nis, tenetur marr. disp. 10. diff. 9. n. 42. affirmat uē. nec
in dubio propterea reualidari matrimoniu; quia
reddere, & quamuis ad mancipium accedat affectu
potest pe- maritali, id facit pro soluendo debito,
tere. si forte debeat, non cum animo reuali-
Nec proin- dandi, si fuit nullum. Itā ille, quidquid
de matri- contraasserat Nauarrus apud Sanch. *dis-*
moniu uan- 43. n. 8. part. 4. tr. 3. resolut. 15. §. Est eandem.
lidatur. 14. Petrus secundò. an coniux, qui

Quod si Contraxit cum dubio nullitatis, possit
contraxit petere, & reddere? Respondeo, si alter
cum dubio, contraxit bona fide tenetur reddere; sed
tenetur non posse petere. Ita Henriquez lib. 12.
reddere cap. 6. num. 5. & 7. in gloss. litter. S. contra
alteri con- Sorum in 4. distinct. 27. quæst. 1. artic. 23.
trahenti Si vero uterque contraxit mala fide, ac u-
bona fide. ter petere potest, aut reddere; quia pos-
Sed nō po- seditio mala fide capta nemini suffraga-
test petere. tur. Ita Coninch. *disp.* 34. *Aub.* 10. num. 102.
Si vero u- Si vero tales habeant rationes probabi-
ter quo ma- les pro validitate, Sanch. *disp.* 42. num. 8.
la fide cor- putat, posse petere, & reddere Merolla
traxit, non tom. 1. *disp.* 3. cap. 3. corollar. 2. diff. 12. num.
possunt pe- 108. negat. Uterque probabiliter. p. 4. tr. 30.
soro, aut res. 13. §. Difficultas.

15. Petrus tertio. Quid facere debet
reddere. coniux, qui dubius nullitatis contraxit,
Nisi habe- & adhuc non consummauit? Respon-
ant ratio- deo in priori bimestri non teneri red-
nes probabi- dere; quia cum alter non habeat ius pe-
les validi- tendi non est periculum iniustitiae. Post
tatis. bimestre, secundum Vasqu. in 1. 2. *disp.* 66.
Quod si cō- c. 6. num. 33. tenetur alteri coniugi dubiu
trahens eū dubio ad- manifestare, ne perpetuo suspensum de-
dubio ad- bitum, & interim non petere, donec suf-
huc nō eō- ficiens adhibeat examen. Si vero pu-
summauit, tat, dubij reuelationem minime pro-
intra bime- futuram, non teneri Religionem ingre-
stre non di ad hoc ut alterum liberum relinquat
reddat, nam est valdè durum, sed teneri reddere

debitum, ne alterum coniugem ultra terminum iuris suspensum detineat par. 4. tr. 3. res. 41.

16. Sponsa oppressa à sponso per vim ante bimestre non potest semen in con-
tinenti expellere, quia iniuria fiet proli ex illo semine procreanda, & non
matito. par. 9. tract. 8. res. 8. nec peccat maritus cognoscendo uxorem inuitam
intra tempus bimestre, quando verò nō ageretur de Religionis ingressu. *ibid.* §. Sed hic oritur.

17. A iure petendi debitum priuatur coniux per votum castitatis, ratione affinitatis, cognationis, vel adulterij.

Vnde qui castitatem vouit (diuortio legitime facto) potest coniugi adulteræ reconciliari. par. 9. tract. 6. res. 2. §. Sed si aliquis. Circa impedimentum voti. Vide V. *Voti relaxatio.* Circa impedimentum affinitatis incestuosæ, vide V. *Incestus*, num. 3.

DECIMÆ.

† Decimas omnium mobilium li- Ad deci-
cité quæ sitorum, ex quibus Ec- mas non
clesiæ præcepto tenentur laici Ecclesiæ tenentur
soluere, in sustentationem ministro laici coloni
rum. Religi-
orum.

1. Coloni Religiosorum non tenentur pro sua portione fructuum soluere decimas, sed gaudent priuilegio ipsorum Religiosorum, quod est reale, ut potè concessum communitati, quæ numquam moritur; priuilegium autem reale de iure communitatis ad colonos. Itā Peyrinus. *tomo 1. conf.* 2. *Iulij* 11. §. 31. numero. 132. & alij contra Tamburinum, de iure *Abbatum*, *tomo 1. disputatione 15. quæst.* 18. numero 32. Vide priuilegium de exemptione decimarum concessum Societati à Gregorio XI. apud Henriquez, *libro 7. capite 27. numero 8.* & in *glossa litt. H.* Quod si coloni Religiosorum, vel ipsi sint Religiosi in aliqua Prouincia soluant decimas, id erit ex aliquo breui Pontificio ab Episcopis obsecro, dicto-
rum

Sed quid post bimestre. Iniuria sit proli procreanda.

Ad decimas non tenentur laici coloni Religiosorum. Sicut nec Religiosi.